

گروه آموزشی هنر اسلامی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته هنر اسلامی گرایش سفال و سرامیک

عنوان: تعامل فرم و نقش در سفالگری دوران اسلامی ایران (قرن اول هجری تا قرن چهاردهم هجری قمری)

استاد راهنمای اول: دکتر عباس اکبری

استاد راهنمای دوم: دکتر ابوالقاسم دادور

دانشجو: مژگان محمود زاده وزیری

بهمن ماه 94

واژه های کلیدی: سفالگری، نقش، فرم، آهنگ بصری، تطابق شکلی، ترکیب‌بندی.

چکیده:

سفالگری از جمله هنرهای برجسته ایران محسوب می‌شود، که در دوره اسلامی همراه با اعتقادات مذهبی، هنرهای پیشین و تصورات هنرمند از هستی عجیب شده و رنگ و بوی تازه‌ای به خود گرفته است. نقش و فرم دو جنبه مهم در سفالگری محسوب می‌شود. هماهنگی این دو در ظروف سفالی اهمیت به‌سزایی دارد و امری قابل تأمل است. بدین منظور سفالینه‌های اسلامی از دوره میانه تا قاجار به‌منزله جامعه آماری انتخاب شد. چرا که این سفالینه‌ها دارای تنوع بسیاری در نقش و فرم است و می‌تواند جنبه‌های مختلف هنر سفالگری را روشن نماید. بنابراین هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین فرم و نقش در سفال دوره‌های مختلف ایران است. مطالعات صورت گرفته نشان می‌دهد که عواملی نظیر: حاشیه‌بندی، تطابق شکلی، آهنگ بصری، ترکیب‌بندی و تقسیم فضا نقش تعیین‌کننده‌ای در تعامل فرم و نقش بر سفالینه‌های اسلامی دارد. در این پژوهش که به‌روش تاریخی - تحلیلی صورت پذیرفته، سعی بر آن بود تا تعامل بین فرم و نقش سفالینه‌ها شناسایی شود. نتایج این پژوهش، نشان‌دهنده آن است که چگونگی استفاده از عواملی نظیر: آهنگ بصری و ترکیب‌بندی که از مؤثرترین ویژگی‌های بصری این سفالینه‌ها است، در این تعامل نقش تأثیرگذاری دارند. علاوه بر آن تطابق شکلی که شامل: هماهنگی نقش‌پردازی بر سفال است و نحوه حاشیه‌بندی سفالینه‌ها در هر دوره از جمله مواردی است که در این تأثیرات نقش تعیین‌کننده‌ای دارد.